

Tussenevaluatie Schuldhulpverlening gemeente Dalfsen 2015

1. Inleiding

In juli 2012 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) in werking getreden. Gemeenten kregen daarmee de verantwoordelijkheid om schuldhulpverlening uit te voeren voor hun inwoners met (dreigende) schulden. Het opstellen van een beleidsplan is een verplichting die voortvloeit uit de wet en in Dalfsen heeft de gemeenteraad van Dalfsen het 'Beleidsplan Integrale schuldhulpverlening 2012-2016' in mei 2012 vastgesteld. Op aanbeveling van de gemeenteraad is begin 2013 een 'armoedemeldpunt' ingesteld.

Essentieel voor effectieve schuldhulpverlening is een integraal karakter waarbij er aandacht is voor zowel het oplossen van het schuldenprobleem, als de omstandigheden waaronder die schulden zijn ontstaan. Kernpunten in het beleid zijn samenwerking tussen verschillende partnerorganisaties, en preventie. De Gemeentelijke Kredietbank (GKB), Stap1 Dienstverlening en Humanitas nemen in de uitvoering een belangrijke rol in. Omdat de overeenkomsten met de drie partijen respectievelijk eind 2015 en eind 2016 aflopen, nog voordat de beleidsperiode is afgelopen, moet duidelijkheid geboden worden over het voortzetten van de samenwerking.

Naast een blik op de uitvoeringpartners willen wij in deze tussentijdse evaluatie inzicht bieden in hoe de uitvoering van integrale schuldhulpverlening in de praktijk verloopt en welke resultaten zijn behaald. De notitie dient tevens om u te informeren over nieuwe ontwikkelingen die bijstelling van het beleid wenselijk maken.

1.1 Samenvatting van het beleid

De gemeenteraad stelde op 29 mei 2012 het Beleidsplan Integrale schuldhulpverlening 2012-2016 vast. De gemeentelijke visie kent de volgende kernpunten:

1. schuldhulpverlening is laagdrempelig en toegankelijk voor alle inwoners in een problematische schuldsituatie;
2. de klant vervult een actieve rol. Hij verbindt zich vooraf aan de te behalen doelen en is hier zelf verantwoordelijk voor;
3. schuldhulpverlening heeft een integraal karakter, dit betekent samenwerking met andere partijen, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, om te komen tot een duurzame oplossing. Deze beleidsperiode wordt benut om met de ketenpartners te komen tot een proactieve benadering van de (toekomstige) klant;

Daarnaast zet de gemeente extra in op preventieve maatregelen, de toeleiding naar de schuldhulpverlening en nazorg trajecten om (weer) problematische schuldsituaties te voorkomen. De uitvoering van de verschillende onderdelen van hulpverlening wordt uitgevoerd door verschillende organisaties onder verantwoordelijkheid van de gemeente. De gemeente voert hierbij de regie over de samenwerking van de ketenpartners die voorzien in de totaalaanpak.

Bovenstaande visie wordt inhoud gegeven door de volgende begrippen die hieronder worden toegelicht.

Integrale aanpak

Dit houdt in dat er bij de schuldhulpverlening niet alleen oog is voor de financiële problemen van de klant. De omstandigheden die van invloed zijn op de financiële problemen worden hierbij ook betrokken. Duurzame oplossingen vraagt om inzicht in de oorzaak van de problematiek. Zo nodig kan andere hulpverlening worden ingezet. De ketenpartners van de schuldhulpverlening binnen de zorgstructuren van de gemeente werken hierbij samen. Ook de inzet van vrijwilligers kan hierbij waardevol zijn.

Maatwerk en vraaggerichte dienstverlening:

Uitgangspunt bij het aanbieden van welke vorm van dienstverlening dan ook is dat die dienstverlening gericht is op het vergrootten van de zelfredzaamheid. Welke vorm van hulp ingezet wordt en welke partners daarbij betrokken worden, is afhankelijk van de situatie van de klant en welke problemen aan de situatie ten grondslag liggen. Soms is een adviesgesprek of een andere minder 'zware' vorm van ondersteuning voldoende om de schulden beheersbaar te houden. Wanneer er echter sprake is van een crisis wordt direct hulp ingezet. Afstemming met partners binnen de zorgstructuren van de gemeente is hierbij noodzakelijk.

Doelgroep en toelatingsbeleid

De doelgroep is in principe elke burger met problematische privéschulden. Dalfsen hanteert geen maximale inkomensgrenzen voor de toegang tot de schuldhulpverlening. De hulpverlening mag dan vrijwillig zijn, maar deze is niet vrijblijvend.

Het college kan op basis van artikel 3 van de Wgs een persoon die al eerder gebruik heeft gemaakt van de schuldhulpverlening weigeren. Dit is ook mogelijk wanneer een persoon veroordeeld is voor fraude of daarvoor een bestuurlijke sanctie opgelegd heeft gekregen. In dergelijke gevallen wordt altijd kritisch gekeken waarom iemand opnieuw in de schulden is gekomen. Tot het maatwerktraject kan dan behoren dat iemand beschermingsbewind krijgt aangeboden of dat klant geadviseerd wordt een onderbewindstelling bij de rechter aan te vragen, bedoeld ter bescherming van mensen die vanwege een handicap of stoornis niet goed met hun geld kunnen omgaan.

Na deze schets van het beleid wordt in het volgende hoofdstuk ingegaan op de uitvoering van het beleid in relatie tot de uitgangspunten in het beleidsplan.

2. Uitvoering van de integrale schuldhulpverlening

In de gemeente Dalfsen worden alle specialistische onderdelen van schuldhulpverlening door externe partners uitgevoerd.

In de afgelopen jaren is er flink geïnvesteerd in de samenwerkingsketen. Mede als gevolg van de economische crisis van de afgelopen jaren groeide het aantal aanmeldingen, maar het lukt steeds beter om voortrajecten op te starten en deelnemers vrijwillig te begeleiden waardoor de doorstroom naar formele schuldhulpverleningstrajecten af neemt. Er wordt meer werk gemaakt van preventie doordat er korte lijnen lopen met andere organisaties zoals Woonstichting Vechthorst, Stichting De Kern (Algemeen maatschappelijk werk), en Landstede.

<i>Samenwerkingspartners</i>	<i>Diensten en soort samenwerking</i>
<ul style="list-style-type: none"> Gemeentelijke Kredietbank (GKB) Assen	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering trajecten schuldregeling. Budgetbeheer. Trajecten in het kader van de Wet schuldsanering natuurlijke personen (WSNP). Contractwaarde: € 60.000,-
<ul style="list-style-type: none"> Stap1	<ul style="list-style-type: none"> Intakes schuldienstverlening en voortraject schuldhulpverlening. Opstellen en plannen van aanpak schuldhulpverlening. Begeleiding bij dossiervorming schuldhulpverlening en voorkomen dat schuldhulptrajecten worden gestart die niets opleveren. Participeren in het 'integraal samenwerken'. Contractwaarde: gemiddeld € 25.000,-
<ul style="list-style-type: none"> Humanitas Thuisadministratie	<ul style="list-style-type: none"> Begeleiding van mensen bij hun (financiële) administratie, door vrijwilligers. Kortdurige ondersteuning (max. 1 jaar). Participeren in het 'integraal samenwerken' Contractwaarde: gemiddeld € 15.000,- (op basis van 50% cofinanciering met Woonstichting Vechthorst)
Overige ketenpartners in de schuldhulpverlening	
<ul style="list-style-type: none"> a. De Kern (Maatschappelijke Dienstverlening) b. Vechthorst c. Landstede Welzijn d. SMON Welzijn e. Sociaal kernteams f. Consulenten Werk en Inkomen g. Kerken	Succesvolle integrale schuldhulpverlening valt of staat met een goede samenwerking met professionele en vrijwilligersorganisaties in de keten. In het kader van het welzijnsbeleid wordt samengewerkt met welzijnsorganisaties en de woonstichting die in hun dienstverlening aan inwoners specifieke ondersteuning, projecten en aandacht bieden. (Dreigende) schulden komen eerder in beeld, wanneer er op meerdere levensgebieden andere problemen blijken te zijn. Als mensen toch hulp nodig hebben, willen we het liefst zo vroeg mogelijk helpen. Indien van toepassing is zulke ondersteuning vastgelegd in een aparte subsidieovereenkomst c.q. convenant.

2.2 Toegang, aanmeldingen en intakes

Een burger kan zich aanmelden voor schuldhulpverlening door contact op te nemen met een consulent Werk en Inkomen van de Eenheid Maatschappelijke Ondersteuning. De consulent verwijst de aanmelding door naar Stap1 die vervolgens met de klant in gesprek gaat en alle nodige dossiers bij elkaar verzamelt. Indien nodig gebeurt dit bij de klant thuis. Meldingen kunnen ook via andere partijen binnenkomen zoals het Algemeen maatschappelijk werk, Humanitas, Woonstichting Vechthorst of de GKB-website.

Iedere melding wordt geregistreerd door Stap1. Na de intake verzorgt Stap1 een selectie voorafgaand aan de aanvragen schuldregeling bij de GKB. Als dat laatste niet mogelijk is, wordt een passende oplossing gezocht in de vorm van hulp door familie, budgetbegeleiding door Stap1, budgetbegeleiding door een vrijwilliger van Humanitas of beschermingsbewind.

Uit de praktijk...

- *In 2014 was een sterke toename in het aantal aanmeldingen zichtbaar. Ook merkbaar is dat veel klanten blijven hangen of terugkeren naar Stap1. Het aantal casussen waarbij er sprake is van complexe schulden neemt toe.*
- *De gemiddelde urenbesteding van gemiddeld 8 uur per week in 2014 is opgelopen naar 16 á 20 uur per week, maar lijkt zich in het 2^e kwartaal 2015 te stabiliseren.*
- *Stap1 geeft aan dat de werkdruk verminderd zou kunnen worden indien aanvragen voor instanties zoals de Voedselbank, het Jeugdsportfonds en hulp bij het invullen van incidentele formulieren door een 'formulierenbrigade' kan worden overgenomen.*
- *Vanuit het algemeen maatschappelijk komen meer klanten in beeld die langere begeleiding bij complexe zaken nodig hebben.*

2.3 Samenwerking met de Gemeentelijke Kredietbank Drenthe

De gemeente Dalfsen heeft sinds 2008 een overeenkomst voor de uitvoering van integrale schuldhulpverlening door de GKB te Assen. De GKB is een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Assen, Hogeveen en Meppel. Dienstverlening wordt ook geboden aan regiogemeenten die niet deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling. Dalfsen is hierdoor één van de 'contract-gemeenten'.

De huidige overeenkomst is een voortzetting van de raamovereenkomst daterende uit 2003 met de GKB en Maatschappelijke werk/Thuiszorg Salland. In deze samenwerking was het in eerste instantie de taak van het maatschappelijk werk om ondersteuning te bieden aan de klant en de Kredietbank in het traject. Vooral omdat schulden vaak een signaal zijn van een achterliggende problematiek op sociale of psychologische vlak. Tegenwoordig is er sprake van een eenzijdige overeenkomst met de GKB voor deze specifieke diensten: budgetbeheer, minnelijke schuldregeling/ schulden oplossen, Wettelijke schuldsanering (WSNP) en beschermingsbewind.

Met de komst van Stap1 die het voortraject schuldhulpverlening verzorgt, begint een traject bij de GKB met een beperkte intake. Bereidwillige klanten met een compleet dossier worden aangemeld voor één van de vier regelingen van de GKB.

Uit de praktijk...

- *Door maximale inzet in het voortraject lukt het steeds beter om de instroom van de GKB laag te houden. Alleen kansrijke casussen worden voor een regeling aangemeld. Echter, steeds minder mensen vallen in deze categorie. Door aanpassing van de fraudewetgeving zijn er meer mensen met fraudeschulden, niet saneerbare vorderingen of langdurig onverkochte koopwoningen.*
- *In het voortraject van Stap1 wordt zoveel mogelijk geprobeerd om beschermingsbewind te voorkomen vanwege de hoge en langdurige kosten voor bijzondere bijstand. We zien een toename in het aantal klanten onder beschermingsbewind en de daarmee gemoeide uitgaven (zie ook paragraaf 2.7.1).*
- *Door de grote veranderingen in het sociaal domein en vooral de vele varianten waarin gemeenten de toegang tot zorg hebben vormgegeven, wordt de GKB steeds meer geconfronteerd met verzoeken om zijn dienstverlening ook anders te organiseren.*
- *Stap1 onderhoudt nauw contact met de GKB. Het doorlopen en de doorlooptijden van de dossiers bij de GKB verlopen naar tevredenheid.*

2.4 Samenwerking Humanitas

Humanitas is al lange tijd een ervaren partner in het bieden van ondersteuning aan inwoners uit Dalfsen. In 2009 is Humanitas gestart met het project Thuisadministratie in de gemeente Dalfsen. De doelstelling van het project Thuisadministratie is om mensen te helpen die (kortdurend) hulp nodig hebben bij het zelfstandig kunnen voeren van de financiële administratie. Het gaat in principe om mensen die leerbaar zijn en gemotiveerd. Door de hulp en begeleiding van een vrijwilliger kan de deelnemer op termijn weer zelf de verantwoordelijkheid dragen voor zijn/haar administratie. Voor de begeleiding van de vrijwilligers is een betaald coördinator aangesteld.

De aanmeldingen voor Humanitas Thuisadministratie lopen via de gemeente, Woonstichting Vechthorst, instanties uit de regio of mensen melden zich aan. Binnen een week wordt contact opgenomen met de potentiële deelnemer voor het plannen van een intake. Na de intake wordt er zo snel mogelijk een geschikte vrijwilliger in gezet.

Uit de praktijk...

- Gedragsverandering is een leerproces en binnen dit leerproces komen onvermijdelijk terugvalmomenten voor. Bij veel deelnemers is sprake van psychische problematiek waardoor de gewenste gedragsverandering meer tijd kost dan bij andere deelnemers. Dit maakt juist de inzet van een vrijwilliger een adequate interventie: de vrijwilliger heeft voldoende tijd, waardoor de deelnemer de gelegenheid heeft het proces goed te doorlopen en na eventuele terugvalmomenten de draad weer op te pakken.
- Een kleine minderheid van de deelnemers heeft structurele begeleiding nodig; in die gevallen denken vrijwilligers en coördinator met de deelnemer mee op welke wijze dit het beste kan worden ingevuld. Te denken valt aan ondersteuning binnen het netwerk, budgettering of bewindvoering.
- De cofinanciering door Woonstichting Vechthorst en de gemeente Dalfsen is gebaseerd op een maximum van 25 koppelingen (tussen deelnemer-vrijwilliger) per jaar. In 2015 is een toename in het aantal koppelingen zichtbaar. Naast nieuwe koppelingen komt dit primair door het aantal koppelingen uit het voorgaande jaar die nog doorlopen. Binnen de huidige financiële ruimte dreigt daardoor het risico van het ontstaan van een wachtlijst.

2.5 Periodiek overleg met ketenpartners

Succesvolle integrale schuldhulpverlening valt of staat met een goede samenwerking met professionele en vrijwilligersorganisaties in de keten. Een goede samenwerking is een voorwaarde voor een efficiënte en duurzame oplossing voor de klant.

Voor veel mensen met (dreigende) schulden brengen de woning-/huurlasten één van de meest belangrijke zorgen. Samen met Woonstichting De Vechthorst zijn concrete afspraken gemaakt over het vroeg signaleren van mensen met betalingsachterstanden om hen zo mogelijk integrale wijze te ondersteunen. Zo kan voorkomen worden dat de schuld toeneemt, maar ook dat dreigende huisuitzettingen en daarmee gepaarde maatschappelijke kosten, zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen. De samenwerking is vastgelegd in een convenant.

Tweemaal per jaar vindt op beleidsniveau overleg plaats tussen de gemeente en kernpartners zoals Stap1, Humanitas en Vechthorst. Daarnaast vindt er kwartaaloverleg plaats op uitvoerend niveau. Bij dit breed overleg sluiten uitvoerende medewerkers van de andere ketenpartners aan. Aanwezig zijn o.a. consultants van de gemeente en Woonstichting Vechthorst en de coördinator van Humanitas Thuisadministratie, de GKB en Stichting De Kern. Dit maakt dat er onderling korte lijnen zijn, iedereen goed geïnformeerd is en men elkaar snel weet te vinden bij nieuwe aanmeldingen of problematieken. Personele wisselingen hebben er in 2015 toe geleid dat de frequentie van de overleggen minder was.

2.6 Armoedemeldpunt

Bij het vaststellen van het beleidsplan heeft de gemeenteraad de aanbeveling aan het college gedaan om een zogenoemde 'armoedemeldpunt' te openen. Hier is begin 2013 invulling aan gegeven. Het meldpunt is ondergebracht bij het Algemeen Maatschappelijk werk, Stichting De Kern. Hier kan een inwoner aangeven of hij zelf of een ander in een problematische schuldensituatie verkeert. Bij het meldpunt kunnen mensen andere mensen aanmelden van wie ze vermoeden dat zij in armoede zitten. De gemeente kan hen dan op verschillende manieren te hulp schieten. Tot eind 2013 bleek de telefoonlijn vijf keer te zijn gebeld. Sindsdien zijn geen meldingen binnengekomen.

Overige ontwikkelingen in de praktijk

2.7.1. Toename onderbewindstelling en bijzondere bijstand

Mensen die niet in staat zijn om zelf voor hun financiële belangen te zorgen, kunnen hun bezittingen onder bewind laten stellen: beschermingsbewind. Aan dit beschermingsbewind zijn echter kosten verbonden en wie geen geld heeft om de bewindvoerder te betalen, kan voor deze kosten bijzondere bijstand aanvragen bij de gemeente.

Onderzoek van Stimulansz (2014) heeft aangetoond dat onderbewindstelling steeds meer voorkomt. Zowel de VNG en Divosa hebben gemeenten geadviseerd deze trend nauwlettend te volgen in verband met de extra druk op de kosten voor bijzondere bijstand. Deze ontwikkeling zien wij ook Dalfsen terug, zichtbaar in de uitgaven aan bijzondere bijstand voor financiële transacties (zie tabel hieronder).

Bijzondere bijstand overige kosten financiële transacties (beschermingsbewind; bron: uitkeringsadministratie).

Leeftijdscategorie	2015 (t/m sept)	2014	2013
< 27 jaar	€ 4.059	€ 5.028	€ 5.583
27-34 jaar	€ 7.882	€ 4.643	€ 1.235
35-44 jaar	€ 15.294	€ 15.085	€ 9.512
45-54 jaar	€ 22.537	€ 20.817	€ 16.418
55-64 jaar	€ 10.004	€ 8.988	€ 9.585
65+	€ 6.628	€ 3.753	€ 3.874
Totaal	€ 66.404	€ 58.314	€ 46.207

Ten opzichte van 2013 zijn de uitgaven bijzondere bijstand met 44% gestegen. Uitschieters zijn zichtbaar in enkele leeftijdscategorieën: 27-34 jaar en 65+. De behoefte aan beschermingsbewind is een complex samenspel van oorzaken: zoals de (gevolgen van de) economische crisis, de steeds lagere koopkracht van uitkeringsgerechtigden, het ingewikkelde toeslagenstelsel en de toenemende schuldenproblematiek.

Voor gemeenten is het moeilijk om deze kosten in te dammen omdat gemeenten weinig mogelijkheden hebben om invloed uit te oefenen op de in- en uitstroom van beschermingsbewind. Dit leidt er vervolgens toe dat andere uitgaven in het kader van het armoede- en schuldenbeleid onder druk kunnen komen te staan.

2.7.2 Sociale Kernteams

Met ingang van 1 januari 2015 zijn in Dalfsen drie Sociale Kernteams (SKT's) actief. Samengevat is het doel van de multidisciplinaire SKT's om invulling geven aan hun missie om tot een stevige sociale omgeving te komen. Kwetsbare burgers worden geholpen actief aan de samenleving deel te nemen en mensen worden bijgestaan in het vinden van oplossingen door de inzet van eigen kracht en bestaande netwerken.

Onderzoek van de VNG toont aan dat 60-70% van de hulpvragen die wijkteams krijgen, financieel van aard is. Problematische schulden zijn vaak de aanleiding voor het eerste gesprek. (Wijk)professionals staan voor de opgave om in zo'n gesprek in te schatten welke dienstverlening nodig is.

De SKT's zijn samengesteld uit professionals uit het sociaal-maatschappelijke veld die onderlinge afstemming, het keukentafel- en casuïstiekbespreking voeren. Het zwaartepunt ligt op de terreinen jeugd, zorg en welzijn. Consulanten Werk en Inkomen nemen ook deel aan het SKT en hebben een belangrijke rol bij signalen wanneer er een relatie is met schulden en een laag inkomen. Hier zit tevens een duidelijke link voor de consulent om mogelijkheden voor ondersteuning via het minimebeleid bij de oplossingen mee te nemen.

Conclusies en aandachtspunten

In de huidige werkwijze kunnen de volgende aandachts- en knelpunten worden benoemd.

1. De informatie en beschikking bij de inzet van diensten en ondersteuning vindt door externe organisaties plaats, met een proactieve rol door Stap1. Positief hierin is de snelheid waarmee klanten worden opgepakt en de laagdrempelige dienstverlening.
2. Een aanmeldprocedure met een besluit van het college aan het begin van de dienstverlening ontbreekt. Voor ondersteuning in het voortraject vindt er geen officiële toelating (of afwijzing) op basis van een besluit. Zo heeft de klant formeel gezien geen mogelijkheid om in de zin van de Algemene wet bestuursrecht in bezwaar en beroep te gaan. Dit is alleen van toepassing bij toelating tot de formele schuldregeling door de GKB.
3. Ervaringen met het project Thuisadministratie leert dat een deel van de klanten permanente begeleiding nodig heeft om niet terug te vallen in schuldsituaties. Het preventie aanbod voor langdurige trajecten is beperkt.
4. Stap1 speelt steeds vaker een rol bij de begeleiding van klanten met complexe problematiek die ook bij het algemeen maatschappelijk werk en de SKT's in beeld zijn.
5. (Financiële) sturing op schuldendienstverlening is problematisch (openeinderegeling). Dit is mogelijk door toegangseisen te stellen.

6. Beschermingsbewind biedt financiële stabiliteit aan mensen die zelf hun eigen financiën niet kunnen beheren. Het is echter ook in Dalfsen zichtbaar dat het aandeel aanvragen beschermingsbewind waarvoor bijzondere bijstand wordt verleend in de loop van de tijd gestaag toeneemt. Dit wijst erop dat meer mensen (niet alleen bijstandsgerechtigden) onder bewindvoering staan.

3. Beleidskeuzes 2016 en verder

Een evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) is voorzien voor medio 2016. Deze zal ingaan op de doeltreffendheid en effecten van de wet in de praktijk. Vóór 1 juli 2016 zullen de resultaten naar de Eerste en Tweede Kamer worden gezonden.

Op basis van de ontwikkelingen binnen onze lokale praktijk kunnen enkele keuzes voor bijsturing van het beleid worden gemaakt.

1. Voortzetten overeenkomsten uitvoeringspartners

De overeenkomsten met de uitvoeringspartners die de specialistische ondersteuning bieden worden voortgezet voor de periode 2016 tot en met 2018.

- *Preventie en Thuisadministratie*: het aanbod 'Thuisadministratie' middels de samenwerking tussen woonstichting Vechthorst, Humanitas Thuisadministratie en de gemeente heeft een preventieve werking en kan voorkomen dat problematiek op financieel-administratief gebied groter wordt. In sommige gevallen helpt de inzet van Thuisadministratie uithuiszetting te voorkomen of helpt het om de deelnemer uit de schuldhulpverlening te houden. Subsidie wordt onder cofinanciering met Vechthorst verleend voor 17 tot 23 koppelingen en 9 uur coördinatie.
- *Voortraject*: Stap1: de dienstverlening van Stap1 wordt ongewijzigd voortgezet met ruimte voor meer koppelingen dan 2015. Subsidie wordt verleend voor maximaal 25 koppelingen.
- *Gemeentelijke Kredietbank*: het basisdienstenboek 2016 kent een kleine wijziging ten opzichte van 2015. De GKB introduceert met ingang van 2016 de dienst 'aanvraag beschermingsbewind'. De aanpassing is gemaakt om deze activiteit meer inzichtelijk te maken omdat deze dienst veel meer omvat dan alleen het verzorgen van het verzoek aan de rechtbank. In de praktijk omvat het uiteenlopende activiteiten het klantsysteem overeind te houden totdat de GKB formeel is aangesteld als bewindvoerder. In financiële termen ontstaat er geen verschil ten opzichte van 2015, omdat het reeds bestaande activiteiten zijn voor dezelfde tarieven.

Door voortschrijdende ontwikkelingen wordt de GKB geactualiseerd. Zo zijn er plannen om te komen tot een 'innovatie-agenda' om beter in te kunnen spelen op de 'toegang tot schuldhulpverlening' als gevolg van de herinrichting van het sociaal domein en de veranderingen in de Wmo en de Jeugdwet. De gemeente Dalfsen neemt geen deel aan de gemeenschappelijke regeling van de GKB. Bovendien hebben wij onze 'toegang' reeds geregeld via Stap1 zodat de dienstverlening van de GKB beperkt is tot specialistische schuldregelingen. Als contract-gemeente worden wij meegenomen in de informatievoorziening en zullen wij de ontwikkelingen oriënterend volgen.

2. Formulierenbrigade

Uit het Periodiek overleg ketenpartners schuldhulpverlening is naar voren gekomen dat bij consulenten van de gemeente, Stichting De Kern en Stap 1 veel vragen worden neergelegd voor het ondersteunen bij invullen van formulieren door burgers die zelf onvoldoende in staat zijn om dit te doen. De redenen hiervoor zijn divers: bepaalde burgers hebben vanwege hun kwetsbare positie, complexiteit wet- en regelgeving, digitalisering en/of laaggeletterdheid, steeds meer moeite om zelf formulieren te lezen, in te vullen, of aanvragen te doen.

Het kost veel tijd om deze formulieren in te vullen, daardoor blijven andere werkzaamheden liggen. In onderling overleg is voorgesteld een formulierenbrigade op te zetten. Naast Thuisadministratie, zal de Formulierenbrigade, oftewel 'Steunpunt formulieren' op korte termijn (koers: voorjaar 2016) in samenwerking met lokale welzijnsstichtingen starten.

Een formulierenbrigade gedraaid door vrijwilligers zorgt voor:

- ontlasten van gemeentelijke consulenten, Stap1;
- tijd en aandacht bij het invullen van formulieren;
- indien mensen leerbaar zijn: burgers in hun kracht zetten, door hen te leren zelf hun formulieren in te vullen;

- signaleren van andere problematiek gerelateerd aan laaggeletterdheid.

Het projectplan voor het oprichten van de Formulierenbrigade ontvangt u een separaat voorstel.

3. Meldpunt Armoede anoniem stopzetten

Het anonieme meldpunt dat bij Stichting De kern is ondergebracht bestaat sinds 2013. Het meldpunt was voornamelijk bedoeld om anonieme signalen van problematische schulden te melden. Uit de monitoring blijkt dat hier nauwelijks tot geen gebruik van is gemaakt. Wij trekken de conclusie dat het meldpunt niet effectief is en formeel kan worden stopgezet.

Een effectiever alternatief zien wij in de brede signaleringsfunctie van de verschillende professionals binnen de SKT's. Signalen over mogelijke problemen van financiële aard kunnen nog – directer – gemeld en opgepakt worden, eventueel in relatie tot mogelijke problemen op andere leefgebieden. Daarnaast zal aandacht voor communicatie (o.a. via een flyer en de website) moeten bijdragen aan het vergroten van bekendheid over schuldhulpverleningsmogelijkheden via de gemeente.

4. Grip krijgen op uitgaven beschermingsbewind

Vanuit de VNG en Divosa wordt aangedrongen op alertheid bij gemeenten voor de toenemende kosten voor beschermingsbewind en de daaruit resulterende aanvraagdruk op bijzondere bijstand. Ook zijn zorgen geuit bij het kabinet en aangedrongen op maatregelen om ervoor te zorgen dat de gemeentelijke budgetten voor armoede- en schuldenbudget onder druk komt te staan.

De voornaamste 'knoppen' waar gemeenten aan kunnen draaien zijn preventie en vroegsignalering, het aanbieden van adequate alternatieven voor de zware maatregel beschermingsbewind.

Bewindvoering is in principe voor onbepaalde tijd. In de praktijk verdient het aanbeveling om de noodzaak van de maatregel om de zoveel jaar te laten toetsen.

Een andere mogelijkheid is om nog meer te werk te maken van de integrale dienstverlening en te kijken naar alle leefgebieden van specifieke cliënten zoals mensen met een geestelijke en lichamelijke redenen niet zelf hun financiën kunnen regelen. Met name in de begeleiding die cliënten krijgen vermoeden wij dat andere oplossingen zoals langdurige budgetondersteuning op maat voldoende soelaas kunnen bieden. In de samenwerking met professionals binnen het SKT kunnen dergelijke oplossingen nader worden verkend. Ook hier gelden de volgende vragen die de visie binnen het sociaal domein moeten onderschrijven: wat kan de cliënt zelf, welke ondersteuning kan met behulp van vrijwilligers en waarvoor heeft hij echt professionele ondersteuning nodig.

5. Uitvoeringsbeleid nader definiëren

Het schuldhulpverleningsbeleid van de gemeente Dalfsen kenmerkt zich sterk door de nadruk op het snel in beeld krijgen en het stabiliseren van schuldsituaties om erger te voorkomen: de kern van het gemeentelijk minnelijk traject. Deze dienstverlening wordt verzorgd door Stap1 en geldt als een 'voortraject' die er tegelijkertijd in belangrijke mate ertoe leidt dat er minder dure, formele schuldhulptrajecten nodig zijn. Iedereen komt in aanmerking voor ondersteuning en doordat er geen voorwaarden zijn vastgesteld, bijvoorbeeld over de duur van de ondersteuning, kunnen voortrajecten langdurig en intensief zijn. Technisch gezien hoort de persoon die zich voor schuldhulpverlening aanmeldt formeel bericht te krijgen over de ondersteuning die de gemeente hem/haar biedt. Het verdient daarom aanbeveling om de status van het voortraject nader te definiëren en daarover voorschriften vast te leggen in beleidsregels. Deze beleidsregels zouden helderheid moeten bieden over o.a. toelating en uitsluitingsgronden, hoe om te gaan met ondersteuning bij fraude, hoe vaak een cliënt wordt ondersteund, omgaan met terugval, duur voortraject en afrondingsgronden.

4. Financiën

Uitgaven

De middelen voor schuldhulpverlening maken deel uit van Programma 6, programmaonderdeel 'Gemeentelijk minimabeleid'. Het budget ten behoeve van schuldhulpverlening is voornamelijk bestemd voor:

- dienstverlening Stap1;
- dienstverlening GKB;
- cofinanciering Humanitas Thuisadministratie;
- incidentele kosten.

Uitgaven Schuldhulpverlening	2013	2014	2015
Dienstverlening	107.700*	56.003	64.539
- Stap1			
- GKB			
- Zuidweg en Partners			
Cofinanciering Thuisadministratie	14.476	14.476	14.476
Overig	-147	147	180
Subtotaal	146.954	70.626	79.015
Apparaatslasten	12.026	15.741	13.026
Totaal	134.055	86.367	92.221

*Dit bedrag is inclusief overige incidentele- en projectkosten die in 2014 en 2015 niet terugkomen.

Met de uitvoerende partijen Stap1, GKB en Humanitas maken wij vooraf afspraken over het geschatte aantal in behandeling te nemen cliënten, oftewel koppelingen. Dit is deels gebaseerd op historische gegevens. Wanneer er sprake is van een overschrijding geldt facturatie per cliënt.

Begroting

Ter compensatie van de inkomenseffecten van het rijksbeleid heeft het Rijk vanaf 2012 extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd voor de structurele intensivering van het armoede- en schuldenbeleid. Deze zijn o.a. bedoeld voor de compensatie van chronisch zieken en gehandicapten en extra aandacht voor kinderen in armoede.

In de begroting zijn de volgende ramingen voor de verschillende hoofdposten opgenomen.

De begroting biedt ruimte om de voorgestelde activiteit (ontwikkeling Formulierenbrigade) op te vangen.

Raming Minima- en Schuldenbeleid	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018	Raming 2019
Schuldhulpverlening	143.000	143.000	143.000	143.000
Bijzondere bijstand*	245.000	251.000	251.000	251.000
Aflossing leenbijstand	-59.000	-60.000	-61.000	-61.000
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	34.000	34.000	34.000	34.000
Totaal	363.000	368.000	367.000	367.000

*Inclusief Leenbijstand

Bijlage 1 - Dienstverlening Definities/

<i>Taak</i>	<i>Omschrijving</i>
Algemene voorlichting en aanmelding	Het verzorgen van algemene voorlichting aan alle inwoners die voor schuldhulpverlening in aanmerking komen.
Intake-, diagnose-, adviesgesprek schulddienstverlening	Het voeren van gesprekken ten behoeve van het verhelderen van de schuldsituatie en adviseren over te nemen stappen.
Opstellen plan van aanpak schuldhulpverlening	Het opstellen van een door de cliënt te ondertekenen plan van aanpak met een beschrijving van de benodigde dienstverlening voor de cliënt.
Voortraject schuldregeling	Begeleiding bij dossiervorming schuldhulpverlening en het onderzoeken van de mogelijkheden van een minnelijke regeling met voorbereiding voor de toelating tot schuldregeling.
Casuïstiek- en crisisbemiddeling	Het bemiddelen in casuïstiekbesprekingen in relatie tot maatschappelijk werk/sociale kernteams ter voorkoming of bij crisissituaties, bijvoorbeeld als gevolg van (dreigende) huisuitzetting.
Budgetbegeleiding	Het geheel van activiteiten gericht op de gedragsverandering van de cliënt waardoor hij/zij daadwerkelijk in staat is tot een verantwoord financieel beheer. Daarnaast budgetadvies en budgetcoaching.
Budgetbeheer	Het bieden van hulp in de vorm van een budgetbeheerrekening aan personen die in een (problematische) schuldsituatie dreigen te geraken (preventief) of verkeren (curatief). Budgetbeheer is gericht op het na verloop van tijd weer zelfstandig kunnen beheren van de financiën.
Schuldregeling	Het geheel van financiële activiteiten in het kader van het regelen van (problematische) schulden.
Beschermingsbewind	Een maatregel die de rechter kan nemen ten behoeve van een meerderjarige die door zijn lichamelijke of geestelijke toestand niet goed zijn belangen van vermogensrechtelijke aard kan behartigen. De maatregel houdt in dat de rechter iemand als bewindvoerder over het vermogen van de persoon aanstelt. Het wordt ook wel beschermingsbewind genoemd, bedoeld ter bescherming van de persoon in kwestie en zijn of haar vermogen. De rechter kan ook een bewindvoerder aanstellen die ten dienste staat van de belangen van de schuldeisers, de WSNP-bewindvoerder.
WSNP	Regeling voor het uitvoeren van het wettelijk traject tot het saneren van schulden.

Bijlage 2 – Kwartaal-/halfjaarrapportage Stap1 en GKB

A. 1^e en 2^e kwartaalrapportage 2015 Stap1

	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal
Totaal aantal aanmeldingen	9	16
Aantal beschermingsbewind*	2	5
Aanvraag schuldregeling via Stap 1	1	3
Via (kort) traject Stap 1 geholpen	5	11
Verwijzing naar Humanitas	1	0

- Aanvragen bewind worden vrijwel altijd op termijn schuldregelingen. Eventuele uitval in aanvragen van beschermingsbewindvoerders kan door Stap 1 dan ook niet worden tegengegaan en zal wel door de GKB worden geregistreerd als uitval.

	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal
Aanmelding via consulenten gemeente	5	12
Aanmeldingen via AMW	2	2
Aanmeldingen via Humanitas	1	1
Aanmeldingen via Vechthorst	0	1
Aanmeldingen via de GKB website	1	0
Totaal	9	16

- Het jaar 2014 kende een grote piek. In het eerste kwartaal viel het aantal nieuwe aanmeldingen mee. Echter wat niet uit de cijfers duidelijk wordt is dat er 16 klantcontacten zijn geweest met klanten uit voorgaande jaren. Waarvan 5 verzoeken van de GKB om oud klanten op te zoeken en te ondersteunen bij aanvragen van bijzondere bijstand of huur-/zorgtoeslag.
- Overige klanten hebben zelf weer contact opgenomen voor tijdelijke ondersteuning of vroegen hulp bij formulieren en aanvragen.
- Er zijn nog 8 klanten uit 2014 die nu in 2015 nog steeds hulp ontvangen van Stap 1. Dit maakt dat Stap 1 meer inzet heeft dan 8 uur per week. De gemiddelde inzet ligt tussen de 16 en 20 uur.

B. Halfjaarrapportage 2015 GKB - Aantallen cliënten gemeente Dalfsen (cumulatief januari t/m juli)

▪ Aanmelding/ beperkte intake	21
▪ Budgetbeheer (Totaal en Plus)	
- Aanvraag	6
- In beheer	203
- Uitstroom	7
▪ Schulden oplossen	29
▪ Verzoekschriften en verklaring WSNP	0
▪ Beschermingsbewind	
Schuldenbewind	1